

Beleidsplan hoogbegaafdheid

DE OPSTAP®

versie januari 2023

Inhoud beleidsplan hoogbegaafdheid

- 1. Doelgroep**
- 2. Visie en missie**
- 3. Signaleren**
- 4. Begeleiding**
  - 4.1 Versnellen**
  - 4.2 Compacten**
  - 4.3 Verrijken**
  - 4.4 Plusklas**
  - 4.5 Peergroep**
- 5. Gerichtere begeleiding**
- 6. Ouders**
- 7. Materialen**

Beleidsplan hoogbegaafdheid

1. Doelgroep

Dit beleidsplan richt zich op alle kinderen, die (vermoedelijk) hoogbegaafd zijn of als kleuter een ontwikkelingsvoorsprong hebben. Voor kinderen ouder dan 6 jaar met een IQ hoger dan 130 geldt dat we een onderscheid kunnen maken tussen hoogbegaafde en hoogintelligente kinderen.

Het verschil tussen beide groepen is dat hoogbegaafden niet alleen over deze hoge intelligentie beschikken, maar daarnaast ook nog eens een aantal specifieke persoonlijkheidskenmerken hebben. Hoogbegaafden zijn per definitie hoogintelligent, maar omgekeerd hoeft dat niet het geval te zijn. Of een leerling hoogbegaafd is of een ontwikkelingsvoorsprong heeft, kan worden ingeschat m.b.v. de volgende persoonskenmerken:

- Een hoge intelligentie:
Mentale vlotheid, een hoge verwerkingssnelheid en een sterk redeneringsvermogen.
Een goed lange termijn geheugen, werkgeheugen, oog voor detail.
- Een hoge mate van creativiteit:
Het op originele en werkbare wijze kunnen oplossen of bedenken van problemen.
De vaardigheid om abstract te denken, verbanden te leggen en filosofisch te ondervragen.
- Een hoge motivatie:
Focus, lang concentratievermogen.
Doorzettingsvermogen bij interesse.

Deze persoonskenmerken vormen de basis om tot hoogbegaafd gedrag te komen, maar dit zal alleen tot uiting komen wanneer het gezin, de leeftijdsgenoten en de school inspelen op de mogelijkheden van een kind.

2. Visie en missie

Op De Opstap bieden wij kinderen zoveel mogelijk onderwijs op maat. ([zie schoolvisie](#)). We zijn ons ervan bewust dat er in elke groep kinderen kunnen zijn met een ontwikkelingsvoorsprong. We signaleren deze leerlingen en bieden hen extra mogelijkheden en uitdagingen in de lesstof en daarbuiten. Ons doel hierbij is dat deze leerlingen gezien worden, dat ze blijer en enthousiaster zijn; de leerstof daagt hen uit en ze komen toe aan de invulling van hun leerpotentieel. Tevens hebben wij oog voor onderpresteerders; wij zijn alert. Onderpresteren ontstaat door intellectuele ondervoeding, dus wij bieden zo snel mogelijk een ondersteunend programma.

De talentcoaches volgen scholing binnen Trinamiek en bij het LICH (Landelijk Informatie Centrum Hoogbegaafdheid.) www.lich.nl. Ook de andere leerkrachten worden hierin meegenomen en hebben al meerdere webinars van het LICH gevolgd. Wij werken zoveel mogelijk volgens deze richtlijnen.

3. Signaleren

In de praktijk zal het niet mogelijk zijn om bij alle vermoedelijk begaafde kinderen een

intelligentietest af te nemen. Om deze reden is het belangrijk om bekend te zijn met de ontwikkelingskenmerken van hoogbegaafde kinderen. Zo kunnen wij signaleren door observatie. We gebruiken [deze lijst](#) met kenmerken als handvat voor zowel vragen aan ouders als voor de observaties in de klas.

Zoals in [het stroomschema](#) van onze zorgcyclus beschreven is, worden ook kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong direct in beeld gebracht (fase 0 en 1).

Wij maken daarnaast gebruik van beslisbomen om nog beter en duidelijker in kaart te kunnen brengen hoe we meer- of hoogbegaafde kinderen in kaart kunnen brengen.

❑ Beslisboom (meer/hoog) begaafde kleuters Opstap

❑ Beslisboom (meer/hoog) begaafde leerlingen Opstap

In de beslisboom meer/hoogbegaafdheid kleuters en de beslisboom meer/hoogbegaafdheid leerlingen groep 3-8 staan de routes, die aangeven hoe wij komen tot beslissingen t.a.v. vermoedens van meer- en hoogbegaafdheid en de consequenties daarvan op het onderwijs.

Beslisboom Kleuters:

- Op het intakeformulier wordt gevraagd of meer- of hoogbegaafdheid in het gezin voorkomt. Ook informatie van het kinderdagverblijf is belangrijk.
- Het intakegesprek met ouders kan belangrijke informatie opleveren. Ervaringen van ouders moeten meegenomen worden in de besluitvorming of een leerling meer- of hoogbegaafd zou kunnen zijn.
- Kinderen maken bij binnenkomst op school zo snel mogelijk, afgezonderd, een menstekening/poppetje.
- Intuïtie, observatie en gesprekjes kind
- DHH invullen

In de eerste vier weken is goed observeren erg belangrijk. Het kind kan zijn gedrag snel aanpassen. Signalen van een grote ontwikkelingsvoorsprong kunnen zijn: opvallend gedrag op het schoolplein, in de kring, bij het aanbieden van materiaal, taalgebruik, vragen stellen, voorkeur voor uitdagende opdrachten/verrijkingswerk, doorzettingsvermogen, creativiteit en oplossingsvermogen.

De DHH (Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid) wordt door de leerkracht ingevuld binnen vier tot zes weken na binnenkomst kleuters. In groep 3 en 5 wordt de DHH opnieuw ingevuld. De screeningslijst van het DHH bevat vragen over opvallende prestaties, vragen, interesses, opmerkingen en taalgebruik van een leerling.

Wanneer er na deze observatieperiode een sterk vermoeden van **hoogbegaafdheid** bestaat volgt er een evaluatiegesprek met ouders, leerkrachten, ib-er en talentcoach.

De vervolgstappen worden besproken:

- doortoetsen "Mijn kleutergroep" dmv invullen behaalde doelen (tg=tellen en getalbegrip. mt=mondellinge taalvaardigheid, al=aanvankelijk lezen, as=aanvankelijk schrijven)
- toetsen mbv E2 CITO, AVI of LIB midden groep 3
- of een IQ test.

De criteria bij “Mijn kleutergroep” zijn opvallend hoge voorsprong (2 niveaus verder) bij meerdere doelen.

De criteria bij toetsen zijn op taal en rekenen A en/of B scores.

De IQ-testuitslag moet 130 of hoger zijn.

Bij doorslaggevende uitkomsten bij bovenstaande testen is er sprake van hoogbegaafdheid. De leerling komt in aanmerking voor versnellen, compacten en verrijken.

Wanneer er na deze observatieperiode een sterk vermoeden van **meer**begaafdheid bestaat, volgt er een aanbod met verrijking en compacten.

Beslisboom 3-8

Kinderen uit groep 3 t/m 8 volgen we via het stroomschema. Aan de hand van de criteria ontstaat er een vermoeden van meer- of hoogbegaafdheid.

Hoogbegaafdheid;

- IQ is 130 of hoger. Een intelligentieonderzoek kan overwogen worden door school en/of ouders en op meerdere momenten in het ondersteuningsproces (in fase 0,1,2 of 3 in het stroomschema).
- Leerrendement is vakbreed gemiddeld 150% of meer.
- DHH komt uit op diagnostiek.

De vervolgstap is een evaluatiegesprek met ouders, leerkrachten, ib-er en talentcoach. Daarna komt de leerling in aanmerking voor het hb-aanbod. Dit houdt in dat de leerling wordt geplaatst in de plusklas en binnen de groep een mb-aanbod krijgt (compacten, verrijken, peereiland).

Meerbegaafdheid;

- IQ is 120 of hoger.
- leerrendement is vakbreed gemiddeld 125% of meer.
- DHH komt uit op signaleren.

De vervolgstap is het mb-aanbod (compacten, verrijken, peereiland).

Als een leerling een leerrendement van 125% of meer heeft op 1 vakgebied wordt het verrijkingsaanbod via het groepsplan aangeboden.

Leerkrachten hebben aandacht voor onderpresteren. (Hoog)begaafde kinderen kunnen zich snel aanpassen aan klasgenoten, waardoor hun vaardigheden minder zichtbaar zijn en gerichte observatie en gesprekken met ouders noodzakelijk zijn.

Aan observatie, intuïtie en gesprekjes hechten we veel waarde om tot de juiste beslissing te komen tav deelname van de peer- en/ of plusgroep. Deelnemen hieraan kan in de loop van de tijd veranderen.

4. Begeleiding

Na conclusie van (hoog)begaafdheid na het signaleren gaan we versnellen, verrijken en compacten. Dit is fase 1 in het stroomschema. Het plan van aanpak is afhankelijk van

individuele behoeften van een leerling. De evaluatie van het effect van de aanpassing van de lesstof en van de begeleiding wordt gemeten op basis van toetsresultaten, gesprekken met de leerling en de indruk van de leerkracht en ouders.

4.1 Versnellen

Versnellen houdt in dat de leerling een jaargroep overslaat. Dit is op De Opstap mogelijk na zorgvuldige afweging van de resultaten, gesprekken met ouders, ib-er, leerkracht, talentcoach en eventueel psycholoog of orthopedagoog (na IQ onderzoek). Het voordeel van versnellen is dat de leerling zowel op cognitief en sociaal emotioneel gebied aansluiting kan vinden bij groepsgenoten.

4.2 Verrijken

Verrijken bestaat uit extra uitdagend verdiepingsmateriaal, behorend bij rekenen, taal, spelling en/of creatieve opdrachten. Voor sommige, zeer taalgevoelige kinderen, is het mogelijk om Chinese les aan te bieden.

Bij de groepen 1-2 is gekozen om een verrijkingshoek in de groepen zelf te hebben. Er worden in het schooljaar 2022-2023 twee verrijkingshoeken gerealiseerd op de leerpleinen 3/4 en 5 t/m 8.

Er wordt meer pluswerk in het zelfstandig werken aangeboden voor de meer- en hoogbegaafden.

4.3 Compacten

Compacten bestaat uit het compacter maken van de lesstof: zo min mogelijk herhaling. Bv alleen de moeilijkste opgaven maken bij rekenen. De leerkracht besteedt tijd en aandacht aan verrijken en compacten.

4.4 De plusklas

De plusklas bestaat uit een kleine groep leerlingen onder leiding van de talentcoach en komt één keer per week bij elkaar. De leerlingen komen uit verschillende groepen. De leerling wordt geplaatst in een plusklas na analyse van resultaten, gesprekken met ouders, leerkrachten, IB-er en talentcoach, een Diagnostiek score op de DHH en/of een IQ score van 130 of meer (zie beslisboom). Wij komen tegemoet aan de behoefte van deze kinderen door nog meer uitdaging te bieden, en eventueel onderpresteren, indien mogelijk, te verhelpen of voorkomen. Ook leren ze samenwerken met kinderen uit andere groepen en aan andere taken te werken dan gebruikelijk is in de groep. We besteden aandacht aan leren leren, individuele leerdoelen, zelfbeeld, motivatie, denkprocessen, mindset, samenwerken en reflectie. In allerlei opdrachten komen deze vaardigheden aan de orde: spel, dilemma's, filosoferen, creatieve opdrachten, werkstukken enz.

De deelname aan de plusklas wordt per periode geëvalueerd. In deze tijd kunnen de leerkracht en de begeleider bepalen of de plusklas de meest geschikte plek is om te voldoen aan de onderwijsbehoeften van de leerling.

Ook bestaat er de mogelijkheid om opdrachten aan te bieden, die in de klas afgemaakt kunnen worden. De kinderen kunnen na verrijken en compacten bijvoorbeeld aan 'Kant en klaar plus' werken.

4.5 Peergroep

In elk leerjaar worden meer- en hoogbegaafde kinderen uitdagende opdrachten

gegeven in een groepje van 3 of 4 kinderen. Deze kinderen hebben vakbreed een ontwikkelingsvoorsprong. In deze samenstelling werken de kinderen ongeveer een uur per week samen aan opdrachten (methode- of verrijkingsopdrachten). Het doel is kennis leren overdragen, samen leren werken en uitgedaagd worden.

4

5. Gerichtere begeleiding

Ondanks dat er geïnvesteerd wordt in een passend aanbod, kan er tijdens het proces van signaleren en begeleiden geconstateerd worden dat er behoefte is aan gerichtere begeleiding. Er kunnen hulpvragen ontstaan vanuit ouders en/of de school, omdat er bijvoorbeeld leer- en/of sociaal-emotionele problemen op de voorgrond treden. Dit is fase 3 in het stroomschema. Samen met ouders, de leerkracht, de intern begeleider, talentcoach en eventueel andere betrokkenen wordt gekeken wat de beste manier is om de hulpvraag te beantwoorden en/of het aanbod aan te passen of te veranderen. Overwogen kan worden om het aanbod te intensiveren of om een leerling aan te melden voor (breder) psychologisch onderzoek. Om de aanpak te evalueren, staan het welbevinden en de leerontwikkeling van het kind centraal.

6. Ouders

Zoals in bovenstaande uitleg is beschreven worden ouders intensief betrokken bij het observeren, signaleren en de keuze voor het begeleiden van (hoog)begaafde kinderen. De zorgcyclus van onze school wordt uitgelegd in het [stroomschema](#). Al in fase 0 en 1 worden kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong in beeld gebracht door observaties en informatie van ouders en leerkrachten. De gezamenlijk gekozen aanpak wordt regelmatig geëvalueerd. Wanneer er veranderingen optreden in het begeleidingstraject worden ouders hierin betrokken.

7. Materialen

Projectenballade kleuters

<https://docplayer.nl/26054400-Projectenballade-kleuters-werken-aan-denkvaardigheden-in-d-e-kleuterklas-thema-planten-minka-dumont.html>

Kant en Klaar plus

www.schoolsupport.nl

Levelwerk

www.levelwerk.nl

Rekentijgers

<https://www.zwijsen.nl/lesmethodes/rekentijger/>

Rekenpanda's

<https://www.educatheek.nl/rekenpanda>

D-versie nieuwsbegrip

<https://www.schoolmaterialen.nl/meer-en-hoogbegaafdheid/rekenen/kien-rekenen>

Kien

<https://www.schoolmaterialen.nl/meer-en-hoogbegaafdheid/rekenen/kien-rekenen>

Taxonomie van Bloom

<https://talentstimuleren.nl/thema/stimulerend-signaleren/rijke-leeractiviteiten/bloom>

Denksleutels

<https://talentstimuleren.nl/?file=4640&m=1447259021&action=file.download>

Denkstrategiën Bloom

<https://talentstimuleren.nl/thema/stimulerend-signaleren/rijke-leeractiviteiten/bloom>

Pienter

<https://www.eduforce.nl/pienter-deel-1-opdrachtkaarten-voor-kleuters.html>

Kant en klaar plus

<https://www.onderwijsdatabank.nl/67641/kant-en-klaar-plus/>

Wijzer in executieve functies (WIEF)

<https://zienindeklas.nl/documenten/>

Denkwerk

<https://www.schoolmaterialen.nl/meer-en-hoogbegaafdheid/denkwerk/informatieverwerking-allerlei>

Pluswerk uit methodes (rekenen, taal enz).

Allerlei ideeën voor plusklas opdrachten.

